

Osteosarkom

Osteosarkom, cancer i skelettet, drabbar främst tonåringar under den mest intensiva tillväxtperioden. I Sverige får fem till tio barn per år sjukdomen.

Cancerformen sarkom uppstår i kroppens mjukdelar – muskler, senor och bindväv – eller i skelettet. Osteosarkom är en form av skelettcancer, den vanligaste bland barn och tonåringar. Tumören uppkommer ofta vid någon av de stora lederna, allra vanligast knäleden. Kanske finns det en koppling mellan sjukdomen och skelettets tillväxt. Cellerna som utvecklas till cancerceller skulle annars ha blivit benvävnad, men genom förändringar i deras arvs massa förvandlas de istället till tumörceller.

I dag vet man att närmare en fjärdedel av de barn och ungdomar som drabbas av osteosarkom har en medfödd genetisk variant som medför risk att drabbas av barn-cancer.

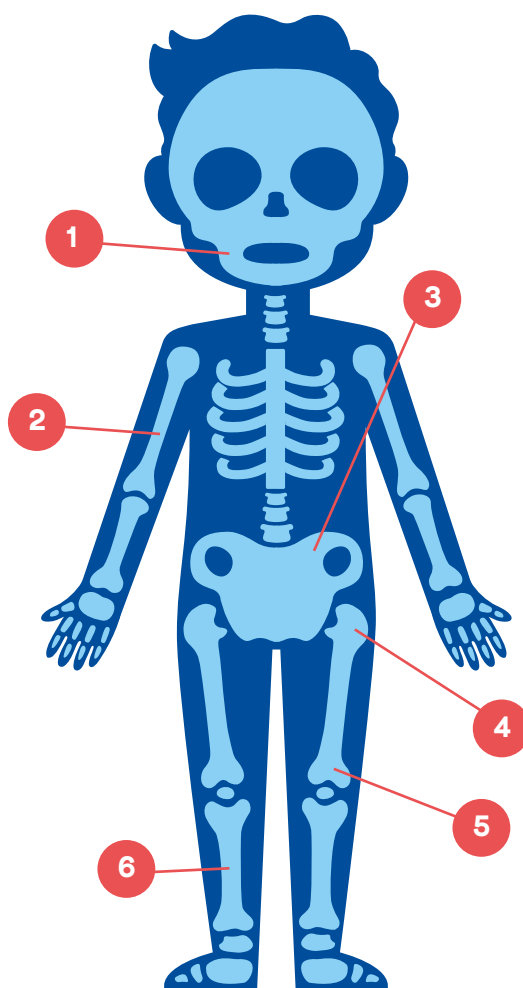
Symtom och diagnos

Det vanligaste symtomet är smärta vid leden. Ledsmärta kan förstås uppstå av många andra anledningar än cancer, men vid osteosarkom tilltar den över tid. Det kan också utvecklas en svullnad och kännas som en knöl.

Vid misstanke om osteosarkom röntgas barnet. Om röntgenbilderna visar att det rör sig om en tumör tar man en biopsi, ett vävnadsprov. Dessutom görs undersökningar med datortomografi, magnetkamera och PET-kamera för att avgöra om tumören i skelettet har spridit sig till andra vävnader. Omkring fyra av fem patienter har ingen spridning av sjukdomen när den upptäcks.

Behandling

Vid osteosarkom behövs till en början intensiv cytostatikabehandling. Cytostatikan dödar en del av cancercellerna och ökar chanserna att få bort hela tumören vid operationen. Efter tio veckors behandling opererar man i allmänhet. De delar av skelettet som tas bort kan för det mesta ersättas med metall, donerat ben eller med en liten

OSTEOSARKOM är den vanligaste formen av bentumör. Sjukdomen kan förekomma överallt i skelettet, men uppträder oftast kring lederna.

- 1. Käkbenet 2. Överarmsbenet 3. Höftbenet
- 4. Lårbenet vid lårbenshalsen
- 5. Lårbenet mot knäleden 6. Skenbenet

del ben från den egna kroppen. Om sjukdomen har spritt sig och bildat metastaser, opereras de också bort.

Ibland behövs även strålbehandling. Efter operation och strålbehandling ges mer cytostatika för att få bort eventuella kvarvarande cancerceller i kroppen.

Biverkningar och komplikationer

Biverkningar skiljer sig åt mellan olika barn. Vårdpersonalen gör alltid vad den kan för att förebygga och lindra problemen. Som förälder ska man aldrig tveka att fråga om man undrar över något i behandlingen, eller vill veta om det går att få mer hjälp.

Cytostatika ger barnet nedsatt immunförsvar, men risken för att drabbas av någon allvarlig infektion av att gå i skolan och träffa kompisarna är väldigt liten. Vanliga smittsamma virus är i allmänhet inget stort problem för barn under cancerbehandling. En större utmaning är infektioner av bakterier som man naturligt bär i och på kroppen, men dem kan man inte påverka genom att undvika andra människor. Andra vanliga biverkningar av cytostatika är trötthet, illamående, påverkade slemhinnor och att håret tillfälligt faller av.

Biverkningarna brukar försvinna när behandlingen är över, men många cancerbehandlingar kan även ge komplikationer senare i livet. Efter behandling mot os-

teosarkom kan funktionen i den drabbade kroppsdelens vara påverkad eftersom delar av skelettet och omkringliggande muskler har opererats bort. Barnet får hjälp av fysioterapeut både under och efter genomförd behandling för att funktionen ska bli så bra som möjlig.

Efter behandlingen går barnet på fortsatta uppföljningar och kontroller för att man tidigt ska upptäcka eventuella återfall eller komplikationer. Det är viktigt att söka hjälp vid behov. Stöd och behandlingar finns att få för de problem som kan uppstå.

Prognos

Omkring 70 procent av de barn och unga som drabbas av osteosarkom överlever. Om sjukdomen är spridd i kroppen när den upptäcks kan det fortfarande vara möjligt att bota den, men det är svårare. Hur tumören är placerad avgör om den går att operera bort, vilket spelar stor roll för prognosen.